

Indholdsfortegnelse

LO vil begrænse brug

af straffeattester 1

Brugen af straffeattester som led i ansættelsesrunder er gået helt over gevind. LO kræver nu bestemmelser, der kan beskytte lønmodtagerne mod sortering.

Færre revalideres 4

I de seneste to år har kommunerne revalideret færre personer, som er i risiko for at ende på førtidspension. LO frygter, at kommunerne satser på de nemme sejre, og ikke giver de svageste en reel chance for at blive revalideret.

Holdningen 5

Der er behov for en offensiv finanslov, skriver LO's formand Hans Jensen.

Udspil 9. august 2001

Nyhedsbrevet *Udspil* udgives af Landsorganisationen i Danmark
Rosenørns Allé 12, 1634 København V
Tlf. 3524 6000, fax: 3524 6308,
www.lo.dk, e-mail: udspil@lo.dk

Ansvarshavende redaktør: Hans Jensen.
I redaktionen: Henrik Rasch, Susse Maria Holst, Dorte Monggaard, Erik Harr og Michael Bræmer. Layout: LO. Illustration: Knud Andersen, Skønvirke. Mangfoldiggørelse ikke tilladt uden tilladelse fra LO.
ISSN-nr.: 1397-9930

Ansættelsesret

LO vil begrænse brug af straffeattester

Brugen af straffeattester som led i ansættelsesrunder er gået helt over gevind. LO kræver nu bestemmelser, der kan beskytte lønmodtagerne mod denne form for sortering. Snagen i ansøgenes fortid er som regel irrelevant i forhold til det job, der skal besættes, og udviklingen går stik imod alle sunde principper om rummeligt arbejdsmarked og resocialisering.

Overvågningsamfundet er truende nært, advarer LO. Der er sket en nærmest eksplosiv vækst i brugen af straffeattester som led i ansættelsesrunder, og samtidig får arbejdsgiverne stadig større beføjelser til at snage i ansøgenes fortid.

– Der er tilfælde, hvor interessen for ansøgenes fortid er yderst velbegrundet. For eksempel er det forståeligt, hvis man ikke ønsker at ansætte en kasserer, der tidligere er straffet for berigelseskriminalitet. På samme måde har man ret til at være betænkelig ved en pædagog, der er dømt for pædofili. Men i langt de fleste tilfælde er interessen for at få en fuldstændig pletfri person både hysterisk og irrelevant. Er man en dårligere bager, fordi man engang har stjålet en cykel, spørger næstformand i LO, Tine Aurvig Brøndum.

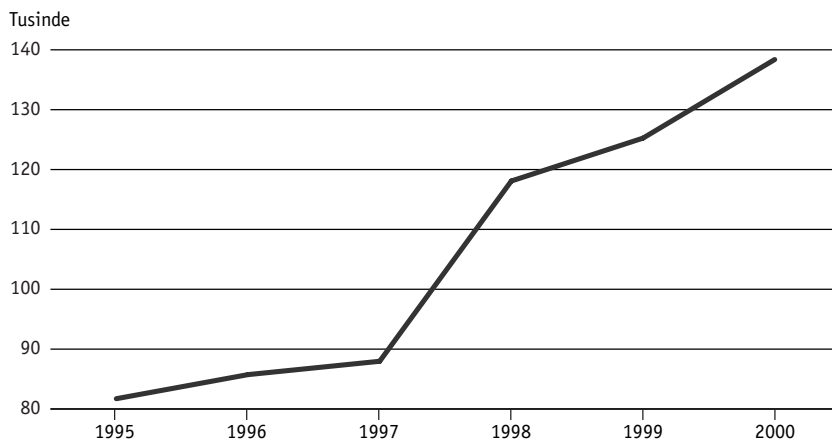
– Med det nærmest universelle krav om pletfri straffeattest begrænser man helt grundløst mange menneskers erhvervsmuligheder ganske alvorligt, og det strider mod alle principper om et rummeligt arbejdsmarked og resocialisering, påpeger hun.

Voldsom vækst

Gennem de seneste år er der sket en voldsom vækst i udstedelsen af straffeattester. Det gælder både de såkaldte private og offentlige straffeattester.

De private straffeattester udstedes, når en borger hos den lokale politikreds beder om sin egen straffeattest. Der findes ingen landsdækkende

Straffeattester udstedt af Kriminalregistret 1995-2000

Kilde: Rigspolitiet

statistik over denne type attester. Men en stikprøve i tre af landets største politikredse viser en støt stigning.

Hos Odense Politi udstedte man således sidste år 4.772 private straffeattester, hvilket er mere end en fordobling i forhold til de blot 2.270 attester, som det odenseanske politi udstedte tre år tidligere.

I en anden stor politikreds, Århus, har stigningen i samme periode været knap så stor – fra 6.056 til 8.006 – men noget tyder på, at væksten for alvor vil tage fart i år, idet der i løbet af de første seks måneder af 2001 er udstedt 5.610 private straffeattester i Århus.

Også hos Aalborg Politi har man oplevet, at stadig flere borgere har henvendt sig for at få udstedt en straffeattest. Stigningen har været fra 2.314 til 3.499 i perioden 1997-2000. Og også her ser man, at udviklingen tilsyneladende tager yderligere fart i år, hvor der i de første seks måneder er udstedt 1.939 private straffeattester.

Det er ikke altid, folk siger, hvad de skal bruge attesterne til. Men når de gør det, har det i alle de tre spurgte politikredse næsten udelukkende drejet sig om jobansøgninger, lyder det fra de tre politikredse.

Det offentlige fører an

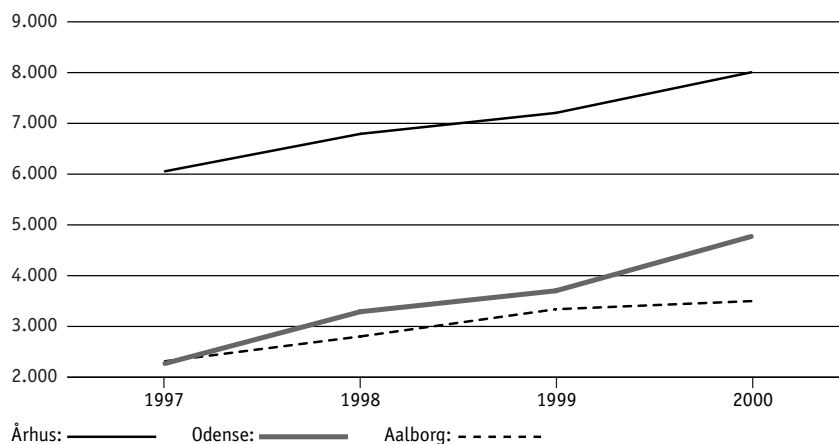
En tilsvarende stigning ser man, når det gælder de såkaldte offentlige straffeattester, som udstedes af Rigspolitiet.

Ifølge Rigspolitiets Kriminalregister blev det sidste år til i alt 138.377 attester. En stigning på næsten 60 procent i forhold til de 87.970, der blev udstedt for bare tre år siden.

Ifølge lederen af Kriminalregisteret, Lise-Lotte Christiansen, bliver omkring halvdelen af attesterne brugt som led i politiets efterforskning, mens den anden halvdel udstedes til offentlige myndigheder, der bruger attesterne i forbindelse med ansættelsesrunder.

Samtidig får både offentlige og private arbejdsgiverne stadig mere vidtgående beføjelser til at kontrollere medarbejdere og ansøgere.

Straffeattester udstedt af politikredse i Århus, Odense og Aalborg 1997-2000

Kilde: Politikredse i Århus, Odense og Aalborg

I foråret vedtog et enigt Folketing en ændring af loven om luftfart, der indebærer, at 30.000 ansatte i danske lufthavne nu skal kontrolleres og godkendes af politiet, hvor det tidligere kun gjaldt de ansatte, som foretager eftersyn af personer, gods og forsyninger på flypladserne.

– Det virker fuldstændig vanvittigt at kræve sikkerhedskontrol af pizzabageren og salgsassistenten i parfumeafdelingen. Fremgangsmåden er helt forkert. Man bør kunne påvise et behov for, at visse personalegrupper skal godkendes i stedet for at mistænkeliggøre alle med nok så begrænset adgang i lufthavnene. Der er jo en yderst reel fare for, at man som arbejdsgiver i en lufthavn ikke vil beholde eller ansætte en medarbejder, hvis vedkommende ikke er fuldstændig pletfri, siger Tine Aurvig Brøndum.

Helt aktuelt er vi så præsenteret for det centrale advarselsregister over bortviste medarbejdere, som FDB har fået godkendt i Datatilsynet.

Her truer HK/Handel med retssag, hvis et medlem kommer i klemme. HK tror nemlig ikke på FDB's forsikringer om, at man godt kan blive ansat igen, selv om man står i registret – for hvorfor så registret? Trods godkendelsen tvivler HK/Handel også stadig på lovligheden af registret, og ønsker det prøvet ved en domstol.

Krav skal begrundes

LO mener, at udviklingen er så alarmerende, at man ønsker at få fastsat bestemmelser om, hvilke krav om registerudskrifter en arbejdsgiver kan stille. Krav om at se en straffeattest skal naturligvis være begrundet i det job, som ansøgeren skal bestride.

– Det må være sådan, at en arbejdsgiver skal kunne begrunde behovet for at se straffeattest. En sådan begrundelse er der ikke for den meget kraftige stigning i brugen af straffeattester, vi ser i øjeblikket. Der sker jo ikke flere uregelmæssigheder på arbejdspladserne, end der tidligere har gjort. Vi ønsker også adgangen til at se en hel straffeattest afskaffet. Arbejdsgivere skal kun kunne få svar på relevante spørgsmål som for eksempel om en ansøger til jobbet som pædagogmedhjælper er straffet for misbrug af børn, eller om ansøgeren til jobbet som bogholder er straffet for berigelseskriminalitet, siger Tine Aurvig Brøndum og peger samtidig på, at øget kontrol via straffeattester let får karakter af snagen i ansøgernes fortid, ligesom det går stik imod alle sunde principper om rummeligt arbejdsmarked og resocialisering af tidligere straffede.

Aftale med DA

I et forsøg på at imødegå den stigende tendens til overvågning indgik LO i foråret en aftale med DA om kontrolforanstaltninger på jobbet. Aftalen fastslår, at kontrolforanstaltninger skal være sagligt begrundede i driftsmæssige årsager og have et fornuftigt formål. Den siger også, at arbejdsgiveren skal underrette lønmodtagerne om nye kontrolforanstaltninger, senest to uger inden disse iværksættes.

Aftalen havde baggrund i en faglig voldgift, der tillod et rederi at forlange urinprøver af sine ansatte.

Yderligere oplysninger: Advokat Jørgen Rønnow Bruun, LO, tlf. 3524 6106.

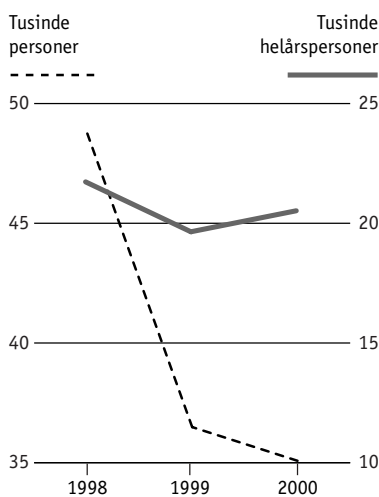
Yderligere kommentarer: Næstformand i LO Tine Aurvig Brøndum, tlf. 3524 6000.

Det rummelige arbejdsmarked

Færre revalideres

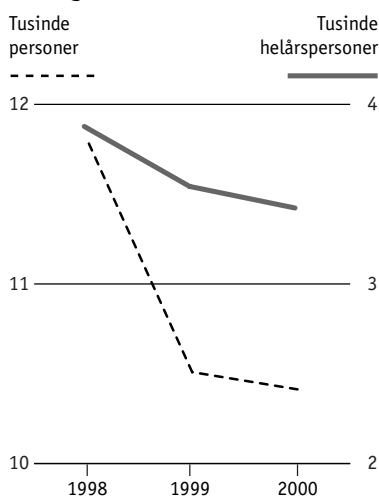
Indsatsen for at få syge og handicappede tilbage på arbejdsmarkedet er ved at gå i stå. I de seneste to år har kommunerne revalideret færre personer, som er i risiko for at ende på førtidspension. Samtidig er varigheden af de enkelte revalideringsforløb steget betydeligt. LO frygter på den baggrund, at kommunerne satser på de nemme sejre, og ikke giver de svageste en reel chance for at blive revalideret.

Modtagere af revalideringsydelse

Kilde: Danmarks Statistik

Modtagere af løntilskud

Kilde: Danmarks Statistik

I perioden fra 1998 til 2000 er antallet af personer på revalidering faldet med 25 procent, samtidig med at den gennemsnitlige varighed af de enkelte revalideringsforløb er blevet op mod en tredjedel længere.

Ifølge tal fra Danmarks Statistik modtog 60.612 personer i løbet af 1998 revalideringsydelse eller direkte løntilskud efter bestemmelser i aktivloven. I år 2000 var tallet faldet til 45.893.

Det voldsomme fald skyldes næsten udelukkende, at der blev færre modtagere af revalideringsydelse, mens antallet af personer på løntilskud holdt sig næsten konstant.

Revalideringsydelsen gives typisk til personer, som gennemfører et uddannelsesforløb, mens løntilskud er forbeholdt kortere og mere praktisk betonedede forløb.

LO frygter på den baggrund, at kommunerne i stigende omfang lader de svageste i stikken og i stedet satser ensidigt på længerevarende uddannelsesrevalidering af de syge og handicappede, som har haft de bedste udsigter til igen at blive selvforsørgende.

Logisk set skulle man nemlig forvente, at et faldende antal personer på revalideringsydelse ville føre til, at flere blev forsørget via løntilskud til svagere revaliderende, som ikke har ressourcer til at gennemføre en egentlig omskoling.

En forklaring på denne skævhed er givetvis, at det ikke er lykkedes at skaffe de nødvendige antal revalideringstilbud med direkte tilknytning til arbejdsmarkedet.

Fokus på de svageste

LO opfordrer derfor kommuner og virksomheder til at øge opmærksomheden på de svageste revaliderende.

Ifølge LO-sekretær Marie-Louise Knuppert er det store spørgsmål, hvad der er blevet af de personer, som nu ikke længere modtager tilbud om revalidering.

– Det er i sig selv positivt, at kommunerne lader til at have oprustet indsatsen for at uddanne og omskole folk på revalidering. Men hvis prisen er, at der samlet set bliver startet færre revalideringsforløb, er det problematisk – for hvad bliver der så af restgruppen, spørger Marie-Louise Knuppert.

Et af svarene på det spørgsmål findes i det stigende antal langtidssyge, som får forlænget retten til sygedagpenge udover de 52 uger, som er fastsat i lovgivningen.

Hvis kommunerne har svært ved at stable det nødvendige antal revalideringsforløb på benene, kan en nødløsning bestå i at forlænge sygedagpengeperioden.

Skær ikke i rettigheder

Marie-Louise Knuppert undrer sig i den forbindelse over, at Dansk Arbejdsgiverforening på det seneste har fremstillet det som et selvstændigt problem, at så mange langtidssyge får forlænget dagpengerechten af kommunerne.

– Man mærker hensigten, og bliver forstemt. Arbejdsgiverne satser helt entydigt på, at kursen nu skal strammes for en af samfundets svageste grupper. I stedet for at skære i rettighederne for de svageste må udfordringen være at få både kommuner og virksomheder til at etablere revalideringstilbud i så god tid, at det slet ikke bliver nødvendigt at forlænge sygedagpengeperioden ud over de 52 uger. Hovedproblemet er ikke, at sygedagpengeperioden bliver forlænget, men at der ikke er nogen muligheder for at hjælpe de svageste, inden de når så langt ud i tovene, siger Marie-Louise Knuppert.

Yderligere oplysninger: LO-konsulent Michael Jacobsen på telefon 3524 6129.

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Marie-Louise Knuppert på telefon 3524 6000.

Holdningen

Behov for offensiv finanslov

Af LO's formand Hans Jensen

Når regeringen om en lille måned fremlægger sit forslag til næste års finanslov, kan man endnu en gang glæde sig over, at dansk økonomi efter mere end syv gode år er bundsolid med stigende beskæftigelse, faldende ledighed og slidstærke overskud på både de offentlige finanser og betalingsbalancen. Samtidig er der styr på rente og inflation, stigende realløn og i det hele taget kontrol over de vigtigste elementer i samfundsøkonomien.

Fra flere sider er det blevet fremført, at de udgiftskrævende økonomiaftaler med amter og kommuner naturnødvendigt må føre til en stramning af finanspolitikken. Det er jeg ikke enig i. De massive beløb til nedbringelse af ventelister til sygehusene og forbedringer af folkeskolen udgør en moderat finanspolitisk lempelse, som er offensiv og målrettet befolkningens ønsker. Det er godt gjort. Spørgsmålet er så, om finansloven skal indeholde en tilsvarende stramning. Det synes jeg ikke, der er behov for.

De normale begrundelser for en stram finanspolitik vedrører risikoen for overophedning af økonomi og arbejdsmarked, inflationspres eller voksende udlandsgæld. Og der er jo netop ikke tegn i den retning.

En lempelse af finanspolitikken skal ligesom økonomiaftalerne med amter og kommuner være målrettet og offensiv – netop fordi den ikke sker som en reaktion på økonomiske svaghedstegn. Med andre ord er der ikke behov for store udpumpninger af købekraft til en kriseram privat sektor, men blot et lille skub i den rigtige retning.

Skattesystemet er et af de håndtag man kan dreje på, hvis man vil lempe finanspolitikken. I den seneste tid har en del debattører og organisationer også argumenteret for, at arbejdsstyrken kan øges ved at give skattelettelser. Jeg synes, at skattepolitikken skal tage dette med i betragtning, men der er et påtrængende behov for realisme i debatten.

Indkomstskatterne påvirker kun i meget begrænset omfang antallet af personer på arbejdsmarkedet. Der, hvor der kan være en virkning, er på lysten til at arbejde ekstra for dem, som allerede er i beskæftigelse.

Eksempelvis har vismændene hævdet, at en stigning i grænserne for, hvornår man betaler mellemskat og topskat, vil øge arbejdsudbuddet svarende til 25.000 personer. Det svarer til, at næsten 1 million mennesker skulle arbejde en time ekstra om ugen. Så kan enhver jo gøre op med sig selv, om det virker realistisk. Efter min mening er tiltroen til at et lavere skattetryk kan fremtrylle en større arbejdsindsats stærkt overdrevet. Tænk blot på, at marginalskatte i de senere år er sænket betydeligt - over hele indkomstskalaen. Alligevel er den gennemsnitlige arbejdstid ikke vokset, og de fleste lønmodtagere har endda fået ekstra ferie.

Er der endelig brug for at sænke beskatningen af den sidst tjente krone er det først og fremmest i bunden af indkomstskalaen. Over 50.000 lavtlønnede oplever nemlig sammensatte marginalskatte, som er væsentlig højere end direktørerne, fordi man foruden skattebetalingen modregnes i boligsikring eller børnepasningstilskud.

Dette skal ikke forstås som en afvisning af højere progressionsgrænser. For mig er det vigtigt at fokusere på almindelige menneskers vilkår frem for forholdene for en meget begrænset gruppe af rige i toppen af indkomstskalaen. Men det må ikke samtidig undergrave muligheden for at finansiere velfærden.

Så uanset hvordan man vender og drejer det, er skattesystemet – desværre – ikke et håndtag, som lynhurtigt kan speede arbejdsstyrken op, sådan som det ellers er blevet populært at fremstille det.

Vi kommer ikke uden om, at det store skub fremad i arbejdsstyrken kræver et langt sejt træk for at forebygge udstødning og gøre arbejdsmarkedet mere rummeligt. Med en offensiv arbejdsmarkedspolitik og førtidspensionsreformen har politikerne allerede gjort en væsentlig del af deres arbejde.

Nu skal de gode intentioner følges op i virkeligheden ude på arbejdspladserne. Man kan ikke lovgive sig til bedre integration af flygtninge og indvandrere, flere skåne- og fleksjob. Folketinget kan heller ikke vedtage, at nu skal alle over 50 år have en reel chance på arbejdsmarkedet. Men det det, som skal sikre fremtidens vækst i arbejdsstyrken – og dermed sikre velfærden for lønmodtagerne.